

**KONFERENCA PREDSEDNIKOV IN PREDSTAVNIKOV ŠKOFOVSKIH KONFERENC
VZHODNE IN SREDNJE EVROPE**

z naslovom

RESNICA IN KULTURA ŽIVLJENJA

- Kraj: Hotel Devin, Riečna 4, Bratislava, Slovaška
- Datum: 6. – 7. september 2018
- Udeleženci: Slovaška škofovska konferenca, gostiteljica:
S.E.R. Mons. Stanislav Zvolensky, bratislavski nadškof, predsednik;
Rev. P. Anton Ziolkovsky, tajnik;
Rev. P. Martin Kramara, stiki z javnostjo;
Sig. Stanislav Gabor, tajništvo;
- Vatikan:
S.E.R. Mons. Giacomo Guido Ottonello, apostolski nuncij na Slovaškem;
Mons. Giuseppe Quirighetti, tajnik apostolske nunciature na Slovaškem;
- Škofovska konferenca Bosne in Hercegovine:
S. Em. Vinko Kardinal Puljič, vrhbosanski nadškof, predsednik;
- Češka škofovska konferenca:
S. Em. Dominik Kardinal Duka OP, češki primas, praški nadškof, metropolit,
predsednik;
- Hrvaška škofovska konferenca:
S. Em. Josip Kardinal Bozanić, zagrebški nadškof, podpredsednik;
S.E.R. Mons. Želimir Puljić, zadarski nadškof, predsednik;
- Madžarska škofovska konferenca:
S.Em. Peter Kardinal Erdo, esztergom-budapeštanski nadškof, primas;
S.E.R. Mons. Andras Veres, gyorski škof, predsednik;
- Poljska škofovska konferenca:
S.E.R. Mons. Stanislaw Gadecki, poznanski nadškof, metropolit, predsednik;
- Mednarodna škofovska konferenca sv. Cirila in Metoda:
S.E.R. Mons. Stanislav Hočevar, S.D.B., beograjski nadškof, metropolit,
delegat;
- Slovaška škofovska konferenca:
S.E.R. Mons. Stanislav Zvolensky, bratislavski nadškof, metropolit,
predsednik;
- Slovenska škofovska konferenca:
S.E.R. Mons. Peter Štumpf, S.D.B., soboški škof, delegat;
- Grško-katoliška cerkev Mukachevo, Ukrajina:
S.E.R. Mons. Milan Šašik C.M., mukačevski škof;
- Ukrajinska episkopalna sinoda grško-katoliške cerkve:
Rev.do Ihor Boyko, predstavnik;

Konzilij evropskih škofovskih konferenc:

S.E. Angelo Kardinal Bagnasco, genovski nadškof, metropolit, predsednik;
Mons. Duarte da Cunha, generalni sekretar;
Rev.do Martin Michaliček; generalni podsekretar.

Ostali: Don Imre Kelemen, tajnik kardinala P. Erdo; fr. Zygmunt Kajdan, O.F.M., spremljevalec Mons. S. Gadeckega, g. Bernard Goršak, spremljevalec Mons. P. Štumpfa; g. Oleh Plavayko, pomočnik Mons. M. Šašika; g. Mihael Sokol, spremljevalec Mons. S. Hočevarja.

Predavatelji: Mons. Livio Melina, profesor moralne teologije, Papeški teološki inštitut Janeza Pavla II. za zakon in družino, Lateranska univerza Rim;

Ga. Sophia Kuby, doktorica znanosti, Alliance Defending Freedom;

Ga. Andrea Popescu, doktorica znanosti, ekspertinja s področja prava človekovih pravic, Strasbourg;

G. Gregor Puppink, doktor znanosti, advokat, ekspert za mednarodne pravice in versko svobodo, generalni direktor Evropskega centra za pravo in pravičnost.

Program: Četrtek, 6. 9. 2018

13,00: registracija v hotelu in skupno kosilo

14,00: Prvi del – ministrska dvorana hotela

Pozdravni nagovori:

S.E.R. Mons. Stanislav Zvolensky, bratislavski nadškof, predsednik slovaške škofovske konference;

S.E. R. Angelo Kardinal Bagnasco, genovski nadškof, predsednik Konzilija evropske škofovske konference;

S.E. Peter Pellegrini, premier Republike Slovaške.

Predavanje: Veritatis Splendor

Mons. Livio Melina, profesor moralne teologije, Papeški teološki inštitut Janeza Pavla II. za zakon in družino, Lateranska univerza Rim.

Debata sodelujočih

15,30: Odmor

15,45: Drugi del – ministrska dvorana hotela

Predavanje: Evtanazija

Ga. Sophia Kuby, Alliance Defending Freedom

Debata sodelujočih

16,50: Zaključek

17,30: Skupna sveta maša v katedrali Sv. Martina, Bratislava

19,30: večerja v hotelu

Petek, 7. 9. 2018

07,30: Sveta maša v katedrali Sv. Martina, Bratislava

08,15: Zajtrk v hotelu

- 09,00: Tretji del – ministrska dvorana hotela
Predavanje Tveganja za svobodo religije zaradi izvajanja evropske zakonodaje
G. Gregor Puppinc, doktor znanosti, advokat, ekspert za mednarodne pravice in versko svobodo, generalni direktor Evropskega centra za pravo in pravičnost
Debata sodelujočih
- 10,30: Odmor
- 11,00: Četrti del – ministrska dvorana hotela
Predavanje: Istanbulska deklaracija
Ga. Andrea Popescu, doktorica znanosti, ekspertinja s področja prava človekovih pravic, Strasbourg;
Debata sodelujočih
- 12,30: Sporočilo za javnost
- 13,00: Skupno kosilo
Odhod

Kratki povzetek pozdravnih nagovorov

Za glavnim omizjem so v prvem delu sedli bratislavski nadškof Zvolensky, premier Slovaške Pellegrini ter predsednik Konzilija evropske škofovske konference kardinal Bagnasco. V nadaljevanju konference so se potem na osrednjem mestu izmenjavali predavatelji, mesto gostitelja pa so si izmenjevali moderatorji, ki so bili izmed vrst tajništva slovaške škofovske konference.

Kot prvi nas je pozdravil gostitelj, bratislavski nadškof, S.E.R. Mons. Stanislav Zvolensky, predsednik slovaške škofovske konference. Kot prvega je predstavil premiera Republike Slovaške, g. Petra Pellegrinija, katerega smo stoje pričakali ob začetku konference. Pozdravil je tudi kardinala Angela Bagnasca, genovskega nadškofa in predsednika Konzilija evropske škofovske konference. Predstavil je še ostale navzoče ter napovedal predavatelje, ki bodo v naslednjih delih te konference predstavili posamezne vidike krovne teme konference. Zaželel nam je dobrodošlico in dobre sadove te konference. Izpostavil je tudi naslov konference in razloge, zakaj so se odločili za tako temo konference.

Poudaril je, da sekularnost lahko vodi v radikalnost ter da vsekakor podpira skrb za prišleke, vendar mora biti potrebna skrb namenjena tudi mladim, brez katerih ni zdrave družbe. Obstajajo limite moderne antropologije, saj je zaprta sama vase. Pri tem ni moč dovolj poudariti pomen vesti. Pri referenci na encikliko Veritatis Splendor, ki je bila ena od poglobitnih tem konference, je nadškof poudaril lepoto (splendor) prave resnice. Nikakor se ne sme sprejeti ideja, da je vsak razvoj že sam po sebi nekaj pozitivnega, kot nekaj veljavnega in resničnega. Enako velja, da izključevanje možnosti objektivne resnice, nikakor ne more biti pogoj demokracije!

Drugi nagovor je imel S.E. Angelo Kardinal Bagnasco, genovski nadškof, metropolit, predsednik Konzilija evropske škofovske konference. V svojem natančno strukturiranem razmišljanju se je dotaknil več vidikov krize, v katerem se je našel moderni svet, pri čemer je med drugim izpostavil, da se občutek izgube enači s strahom ter da ne more biti prihodnosti brez tradicionalne reference, oziroma brez reference na tradicijo. Seme lahko pade, kot beremo v evangeliju, pač na različna tla – tako pač je in pri tem Kristus ni jezen, če nismo vedno rodovitna tla za njegovo Besedo. Liberalni individualizem, značilen za sedanjo družbo, se odraža tudi v kultu želje, katera se ne ozira na moralno.

Zdi se, da je danes v družbi vse podrejeno le zadovoljevanju osebnih želja. Kardinal je večkrat omenil kri mučencev, ki nas uči, da obstaja nekaj večjega od individuuma, in da ta nekaj ni iluzija, da je resničnost. Poudaril je pomen upanja ter zvestobe in da svoje služenje razumeš kot dejanje svobode. Znova pa bo potrebno razmisliti, kaj solidarnost, ki jo izpostavlja tudi sedanji papež, dejansko je.

(Na tem mestu je potrebno poudariti, da je bil nagovor kardinala kar dolg in da je vseboval še več izdelanih misli, vendar pa je njihovo zapisovanje otežilo dejstvo, da sem kot poslušalec in zapisovalec sedel neposredno med zvočnikom in kardinalom ter da sem imel na glavi slušalke, od katerih ena od slušalk ni delovala. Zato je predavanje v italijanščini preglasilo sicer odlično prevajanje v angleščino.)

Kot zadnji je udeležence pozdravil slovaški premier, ki je izpostavil veselje nad dogodkom in poudaril njegovo pomembnost. Med drugim je poudaril skrb za mlade na Slovaškem ter da je Evropa zagotovo utemeljena na krščanskih vrednotah.

Kratki povzetek predavanj

Prvo predavanje z naslovom Veritatis Splendor je imel mons. Livio Melina, profesor moralne teologije na Papeškem teološkem inštitutu Janeza Pavla II. za zakon in družino, Lateranska univerza Rim. To predavanje je bilo izmed vseh teološko najbolj poglobljeno. Od številnih pomembnih poudarkov, se lahko izpostavi misel, da vest ne more biti avtoreferenčna, saj je podvržena subjektivnosti posameznika – nad njo je resnica. Vest sama po sebi ne more biti dovolj za moralno razsojanje. Profesor se je tudi vprašal, kaj so lahko moralni absoluti, ko pa je človek tako krhek in negotov. Nekoč je namreč obstajala vez med vera moralo in ta vez se je sedaj močno skrhalo. Kant je bil eden izmed prvih intelektualcev, ki je osebno moralno razsojanje izvzel iz sfere vere (religije) in jo prenesel v sfero legalnega, zakonodajnega. Moralnost je sedaj izpeljana iz notranjosti posameznika, ne več iz religije. Prevladal je non-kognitivizem, za katerega je značilna arbitrarnost in čustvenost. (V svojem predavanju je profesor besedo arbitrarnost uporabil kar nekajkrat). Absolutne resnice se zdaj presojuje skozi subjektivno interpretacijo posameznika. To je vplivalo tudi na definicijo človeka, ki se je s tem spremenila (človek je slaboten, omejen, z možnostmi). Večkrat je bil omenjen tudi filozof Robert Spaemann, katerega je zelo cenil papež Benedikt XVI. in katerega delo se v veliki meri nanaša tudi na človekove pravice: sreča izvira iz dobronamernega delovanja in da smo kot Božje stvaritve ustvarjeni kot socialna bitja, ki si medsebojno pomagajo pri iskanju resnice in pomena v svetu, ki je pogosto konfuzen.

Drugo predavanje je imelo naslov Evtanazija, predavateljica pa je bila ga. Sophia Kuby, iz nevladne organizacije Alliance Defending Freedom, katera predvsem zastopa posameznike v pravnih sporih pred Evropskim sodiščem za človekove pravice v Strasbourgu. Poudarila je presenetljivo dejstvo, da so v belgijski družbi, v kateri je deluje, že zgolj po samo 9. letih po uzakonjenju evtanazije in pomoči pri samomoru že vidne spremembe v družbi. »Logika« evtanazije je privlačna, saj govori o svobodi, pravici do samoodločanja, preprečevanju trpljenja ..., da pa je ta logika samo na videz takšna, saj gre v bistvu za zmedo konceptov. Napačno je, da bi bila dilema ali evtanazija, ali nečloveško trpljenje. Paliativa ja namreč tudi enakovreden del medicinske realnosti, ko gre za lajšanje trpljenja. Uporaba sedativov je lahko moralna, če manjša trpljenje, ne pa če vodi v smrt. Evtanazija namreč ni pravica pacienta. Neznosno trpljenje brez obeta na izboljšanje ni nujno, da je terminalno, da vodi v smrt – tudi kronična depresija je lahko takšna. Vendar ugovor proti evtanaziji ne sme biti samo paliativa. Problem je zmeda terminov, kjer se zlasti v nekaterih zahodnih družbah trpljenje predstavlja kot nekaj popolnoma nesmiselnega. Evtanazijo zahtevajo pogosto svojci – da ne želijo gledati trpljenja sorodnika. To se zgodi včasih že po samo 2 dneh bivanja v intenzivni negi. Število evtanaziranih naglo raste in se je skokovito povečalo – povsod tam, kjer je uzakonjeno. V Belgiji (morda na Nizozemskem)

je že več kot 2.000 evtanazij na leto – in to ne samo na smrt bolnih: zakon namreč govori o prenehanju trpljenja, ne pa o na smrt bolnih. Predavateljica je pokazala več grafov, ki jasno kažejo zaskrbljujoče številke in izrazite naraščajoče trende števila evtanazij (če spomin ne vara, je bilo na Nizozemskem od uzakonjenja skoraj 13.000 evtanazij do leta 2015 – podatke za 2016 in 2017 še čakajo). Ima pa njihova organizacija kar 80 % uspeh pred sodiščem.

Tveganja za svobodo religije zaradi izvajanja evropske zakonodaje je bil naslov naslednjega predavanja g. Gregor Puppinka, advokata in eksperta za mednarodne pravice in versko svobodo ter generalnega direktorja Evropskega centra za pravo in pravičnost. V začetku se je vprašal, ali lahko človekove pravice služijo kot pravila tudi v Cerkvi? Prej je potekala debata zgolj znotraj okvirjev tega, kar se je razumelo kot človekove pravice – zdaj pa se je potrebno začeti spraševati tudi o samem okvirju, o novem razumevanju pojma človekovih pravic. Ljudje (Evropejci) nimajo več zaupanja v ta institut. Kaj pa bi lahko zamenjalo evropski koncept človekovih pravic? Leta 1948, ko se je ta institut začel uporabljati, se je z njim primarno želelo zaščititi posameznika (osebo) pred močjo države, pred njenim terorjem naprav njenim državljanom. Žal pa se je institut človekovih pravic zelo hitro začel izkoriščati za ideološke cilje. Zato je potrebna redefinicija – in to tudi v Cerkvi. Predavatelj meni, da je najboljša osnova za to naravno pravo. Če ni Boga – potem si individuum in imaš individualne pravice. Če je Bog – potem pa obstaja tudi nekaj takega, kot je človeška natura. Gre torej za sposobnost oseba, da proti državi (oziroma v razmerju do nje) uresniči svojo človeško naravo.. Iz česa pa je moč izvajati dostojanstvo človeka? Prva možnost je krščanski koncept, kjer je telo in duša ena enota, ni ločeno (T. Akvinski). Drugi koncept ponuja materialistično-evolucionistična misel, ki trdi, da je dostojanstvo (vrednost) le v duhu, pa ta tudi v telesu – slednje pripada živalskemu svetu (dualizem duha in telesa). Duh je več kot telo in tudi tetoviranje je dokaz tega – da duh obvladuje telo. Tvoja nihilistična pravica je, da uničiš telo; destrukcija pomeni večjo afirmacijo, ker dokazuje evlucijsko nadvlado duha.

Poznamo torej ontološko dostojanstvo (vsi smo ustvarjeni po Božji podobi) ter operativno dostojanstvo (uresničevanje možnosti človekove narave). Govora je bilo tudi o tem, ali se sme telo zavreči (indisponibility, oziroma tudi unavailability of the body). Gre torej za zmedo (lingvistično) glede definicije človeka, če ga želimo definirati upoštevajoč Boga ali ne. Naravne pravice so najbolj bazične. Potem imamo še anti-naturalizem, ki zagovarja, da ima človek pravico izraziti svojo moč nad svojo naravo, ter trans-naturalizem, kjer pa gre za preseganje narave, za transformirano naravo. To pa vodi v evgeniko in transhumanizem. Predavatelj je večkrat omenil frazo »rights as the ultimate shed of reality«, ki je bila zanj očitno zelo pomembna, vendar pa jo je kar težko prevesti (pravice kot dokončni/skrajni izliv (?) realnosti?).

V tej novi realnosti gre celo za paradoks, da zdaj pravice določajo, kaj je človek. In tako imamo opraviti celo z dvema realnostma. Leta 1948 je bila neproporcionalna sama država, danes je neproporcionalno vse (politika, ekonomija ...), ni družine, ni zgodovine. Edino dobro, ki ga pozna koncept človekovih pravic, je odsotnost slabega za persono, ne dojema (priznava) pa dobrega nad osebo – kot je na primer družina. »Splošno dobro« je potrebno na novo definirati, individuum mora zopet postati del celote. Človekove pravice se naj razume kot del pravnega sistema, ne kot katekizem ali nekaj univerzalnega.

Zadnje predavanje je imelo naslov Istanbulska konvencija, predavateljica pa je bila ga. Andrea Popescu, ekspertinja s področja prava človekovih pravic. Poudarila je, da je resnični namen te konvencije nekaj drugega, kot to, kar deklarira. Pomen dokumenta se odraža v preambuli in to bi naj bilo nasilje nad ženskami, vendar je takoj očitno, da je filozofski vpliv kulturni marksizem in gender feminizem. Kulturni marksizem pravi, da ni naravne kategorije spola ali družine, ampak so to družbeni

koncepti, vsiljeni od večine. Večkrat je izpostavila misel, da je politika izraz kulture in da je zato potrebno delovati na kulturo. Po njenem mnenju je vir zla marksizem (Marx je bil satanist), egalitarni komunizem ter revolucionarnost izhajajoča iz razrednega boja, kjer gre za nasprotje zatiralec – zatirani. Zatirani se ozave in sproži revolucijo, ki vzpostavi novo družbo, v kateri vlada nekoč zatirani. Ta evolucija je zdaj zelo subtilna, kot je subtilen kulturni marksizem. Tudi po njenem gre za lingvistično zmedo, saj se beseda sex (spol) enači ali zamenjuje z gender (gender; v slovenščini ni ustreznega pomenskega prevoda, ki bi kazal na razliko z besedo sex), oziroma slednji, ki ni več naravna ampak socialna kategorija, začenja prvega izrivati. Neenakost se takoj tolmači kot nasilje, zatiranje. Istanbulska konvencija tako v bistvu uporablja gender kot orodje dekonstrukcije osebe. Lingvistično zmedo kaže tudi to, da se ne govori več o moških in ženskih poklicih (vocation), ampak le še o vlogah (role). Enakost spolov je bil ideal, ki ga je v zakonodajo vpeljala že leninistična Rusija. Želja je zamenjati religijo s politično religijo – Marxova želja narediti nebesa na zemlji. Večkrat je bilo izpostavljeno tudi ime Carvalho, vendar ne moremo ugotoviti, za koga točno gre. // Opomba zapisnikarja: najverjetneje gre za primer Maria Ivone Carvalho Pinto de Sousa Morais proti Portugalski, ki je bil na sodišču za človekove pravice - kirurški poseg, ki se je ponesrečil, temeljil pa je na predpostavki, da je seksualnost 50-letnice manj pomembna, kot seksualnost pri mlajših osebah. Tako je vsaj soditi po članku: <http://www.humanrightseurope.org/2017/08/portugal-botched-surgery-victim-wins-court-backing-in-gender-and-ageism-human-rights-complaint/>. // Tiste države, ki so ratificirale Istanbulsko deklaracijo so jo sedaj dolžne izvajati, oziroma bo nad njimi potekal nadzor, če jo izvajajo. Predavateljica je zaključila, da se ni potrebno spuščati v bitko s to deklaracijo, ampak, da je bolj potrebna evangelizacija.

Po vsakem predavanju je sledila razprav, ki je bila v nekaterih primerih kar živahna, vendar nepolemična, saj je izkazovala dokaj visoko stopnjo medsebojnega konsenza glede temeljnih vprašanj. Aktivnejši v diskusiji so bili zadarski nadškof, genovski kardinal, budimpeštanski kardinal – svoj prispevek k osvetljevanju teh vprašanj pa je dal vsak izmed sodelujočih.

Ob koncu predavanj se je pregledalo pripravljeno skupno sporočilo za javnost, katerega je pomagal pripraviti madžarski kardinal skupaj s tajništvom slovaške škofovske konference. Sporočilo se je nato skupaj korigiralo in uredilo – pri tem je veliko pomagal nuncij na Slovaškem. Sporočilo je bilo v celoti v italijanščini in se ni prevajalo, zato vsebine tukaj ne moremo povzeti.

Zapisal:

Bernard Goršak, 10. 09. 2018, v Gornjih Petrovcih

Priloge:

- Link posnetka maše <https://www.tvlux.sk/archiv/play/17188>
- Link objave na osrednjem dnevniku <https://www.rtvs.sk/televizia/archiv/12957/165930#1242> od 19:30 naprej
- Link objave na osrednjem radiu <https://skrsi.rtvs.sk/clanky/spravy/174034/v-bratislave-sa-stretli-biskupi-vychodnej-a-strednej-europy>